

Nr 1313

av herrar Åkerlind och Winberg
om änkepension och barntillägg enligt lagen om allmän försäkring.

Enligt lagen om allmän försäkring utgår full änkepension från folkpensioneringen bl. a. till änka som har vårdnaden om och stadigvarande sammanbor med barn under 16 år, vilket vid makens död stadigvarande vistades i makarnas hem eller hos änkan. (AFL 8:1)

Sådan änkepension reduceras när (yngsta) barnet uppnår 16 år med en femtondel för varje år som återstår till dess änkan fyller femtio (AFL 8:4).

Vidare utgår barntillägg från folkpensioneringen, efter gjord ansökan, till den som har ålderspension, förtidspension eller sjukbidrag från folkpensioneringen (AFL 9:1). Tillägget förutsätter att försörjaren uppfyller de allmänna förutsättningarna för rätt till folkpension och är alltså egentligen inte en barnet tillkommande förmån. Vissa undantag från rätten att uppbära barntillägg finns reglerade i lagen. Tillägget utgår som höjning av de i detta stycke inledningsvis nämnda tre slagen av folkpension för varje barn under 16 år till den försäkrade eller dennes hustru. Det utgår således t. o. m. den månad barnet fyller 16 år (AFL 16:9).

Våren 1973 beslöt riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition nr 47 att barnpension från folkpensioneringen fr. o. m. 1974 skall utgå till dess barnet fyller 18 år mot tidigare 16 (AFL 8:5). Några åtgärder vidtogs däremot inte beträffande övriga ovannämnda åldersgränser, och föredragande statsrådet gick inte heller in på dem i propositionen. Bakgrunden torde vara av familjepolitiska kommittén anförda motiv. Man menade nämligen att man snarare borde sänka än höja åldersgränsen för rätt till änkepension, eftersom den ovan berörda reduktionsregeln närmast skulle ta sikte på tillsynskostnaderna för barnet. Å andra sidan, framhöll kommittén, kan det finnas skäl för en höjning av åldersgränsen för barntillägg, eftersom dessa även eller främst tar sikte på konsumtionskostnaderna (SOU 1972:34, s. 315).

En sådan motivering är knappast hållbar. Såväl barnpension som änkepension och annan inkomst går huvudsakligen, för att inte säga helt och hållet, åt till konsumtion. Tillsynskostnaderna då barnen är mindre torde vara små till den del de bekostas med egenavgifter i jämförelse med de konsumtionskostnader barnen drar med sig när de blir äldre. Detta är varje förälder med växande barn fullt medveten om, vilket gör den ovan refererade, av familjepolitiska kommittén avgivna motiveringen desto mer obegriplig. Kommittén har å andra sidan understrukit att det blir allt vanligare att barnen försörjs av föräldrarna och bor hemma även när de är 18 år. Då (1972) beräknade kommittén att ca 70 % av 16-åringarna

fortsätter i gymnasieskolan. Flertalet är 18–19 år innan de avslutar sin utbildning för att sedermera söka sig egen bostad och egna inkomster. Kommittén anförde vidare en mängd skäl för att 16-årsgränser, i den mån de finns kvar, bör ersättas med 18-årsgränser. När det gäller skattelagstiftningen, underhållsskyldighet, bidragsförskott, barns civilrättsliga handlingsförmåga m. m. är redan den åtgärden genomförd.

Vi anser således att fullt bärande motiv föreligger för sådana konsekvensändringar i lagen om allmän försäkring som syftar till att upphävandet av rätten till full änkepension från folkpensioneringen i barnfallen liksom rätten till barntillägg från folkpensioneringen knyts till barnets uppnående av 18 års ålder och ej som nu 16 år. Denna åtgärd måste för övrigt ses som en naturlig följd av att åldersgränsen för barnpension från folkpensioneringen höjts till 18 år.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes

att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till innevarande års riksdag, syftande till sådana ändringar i lagen om allmän försäkring att rätten till full änkepension från folkpensioneringen, då denna grundas på förekomsten av barn, samt rätten till barntillägg från folkpensioneringen, upphör först då barnet uppnått 18 år i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 26 januari 1974

ALLAN ÅKERLIND (m)

HÅKAN WINBERG (m)